

BAN THỂ ĐẠO HẢI NGOẠI
Chương Trình Phổ Thông Giáo Lý - 2008

Chuyên Đề II

(Song ngữ)

NHÂN SINH QUAN CAO ĐÀI

(HDV: HT. Bùi Đặc Hùm)

Bài số 6

(Bài Hướng dẫn cuối cùng của Chương Trình Giáo Lý 2008)

“NHƠN ĐẠO”

Đạo Cao Đài được thành lập nơi xứ Việt Nam, với mục đích chấm dứt sự hiềm khích giữa Nhân loại vì sự khác biệt Tôn giáo, đem ba nền Tôn giáo chính về làm một (qui tam giáo). Ba nền Tôn giáo này là Nho, Thích, Lão, trong đó Nho giáo là căn bản Đạo đức quan trọng mà con người phải noi theo để làm tròn Nhơn Đạo. Phương thức tu hành trong Nho giáo bắt đầu từ bản thân con người theo bốn giai đoạn Tu thân, Tề gia, Trị quốc, và Bình thiên hạ, nghĩa là trước nhất phải tu sửa thân tâm, kể đó làm tròn bổn phận đối với gia đình, đối với Tổ quốc và đối với nhơn loại.

Học thuyết của Đức Khổng Tử qui định bổn phận của con người để tạo nên một xã hội an bình trật tự trong đó mọi người biết thương yêu giúp đỡ lẫn nhau. Nhờ có ảnh hưởng của Nho giáo mà Việt Nam ta có câu:

Trai thì trung hiếu làm đầu,
Gái thì tiết hạnh làm câu trau mình.

Hai đức tính đứng hàng đầu của con người là Trung và Hiếu. Hai đức tính này thuộc về Tam cương và Ngũ thường của Nho giáo.

Tam cương là Quân thần cương, Phụ tử cương và Phu thê cương.

Quân thần cương là giềng mối vua tôi. Quốc trưởng là người đứng đầu trong nước phải biết thương yêu dân như thương yêu chính bản thân của mình. Ngày xưa vào thời vua Nghiêu và vua Thuấn, vua thường đi vào làng mạc xa xôi để thăm dân chúng. Thấy dân rét mướt vua ban lệnh ban cho áo mền, thấy dân nghèo khổ, vua ban cho tiền bạc. Dân chúng an hưởng cảnh thái bình, ngoài đường không lượm của rơi, tối ngủ nhà không đóng cửa.

Quan là người thay mặt Quốc trưởng thực thi Pháp luật cai trị nhơn dân, có bổn phận dạy dân ăn ở hiền lành giữ gìn sự an cư lạc nghiệp. Người làm quan phải giữ dạ trung thành với quốc gia, ngay thẳng với dân chúng, phải thanh liêm, chánh trực, và cần mẫn. Bổn phận làm dân phải yêu nước, thương dân, thuế sưu đóng đủ, không trộm cướp phá hại xóm làng, phải tuân theo Luật nước góp công vào việc gìn giữ thuần phong mỹ tục.

Phụ tử cương là giềng mối Cha con, là Phụ tử tử hiếu, Nghĩa là cha lành con thảo. Cha mẹ lành phải biết dạy con, cũng có lúc rầy la trách mắng, làm thế nào cho con cái biết bỏ cái dở mà theo cái hay, chớ chằng phải buông lung chiều theo ý con muốn làm gì thì làm, dạy cho con học hỏi điều ngay nẻo chánh mà trở nên người hữu dụng cho xã hội.

Còn con thảo là phải biết hiếu thảo cùng cha mẹ. Cha mẹ dày công cực khổ nuôi con tới ngày lớn khôn. Thực hành Đạo hiếu là thành kính nuôi dưỡng cha mẹ, làm cho cha mẹ vui lòng, giàu thì nuôi theo giàu, nghèo thì nuôi theo nghèo.
Việt nam có câu “gia bần tri hiếu tử” là nhà nghèo mới rõ người con hiếu thảo.

“Công cha như núi thái sơn,
Nghĩa mẹ như nước trong nguồn chảy ra.
Một lòng thờ Mẹ kính Cha,
Lo tròn chữ hiếu mới là Đạo con”.

Phu thê cang là Đạo vợ chồng. Ngày xưa người đàn ông là cột trụ của gia đình phải biết lo làm việc để đảm bảo đời sống gia đình. Còn người đàn bà thì lo ở nhà nuôi con lo công việc nhà cửa. Ngày nay, thì người đàn bà còn có thể ra ngoài phụ giúp người đàn ông lo việc sanh nhai.

Chẳng những thế, người đàn bà còn có thể lãnh những trọng trách quan trọng trong xã hội, trong mọi địa hạt từ địa hạt giáo dục, y tế, hành chánh, luật pháp, công kỹ nghệ lẫn quân sự. Và Đạo vợ chồng muốn được trọn vẹn thì hai vợ chồng phải hết lòng thương yêu và giúp đỡ lẫn nhau trong trách nhiệm xây dựng gia đình và nuôi nấng dạy dỗ con cái.

“Đồng vợ đồng chồng tát biển đông cũng cạn”.

Ngũ thường là năm đức tính căn bản của con người, là Nhân, Nghĩa, Lễ, Trí, và Tín. Nhân là lòng thương người, làm tròn thiên lý của con người tức là làm theo lương tâm, theo đức háo sanh của Thượng Đế. Chữ Nhân chiết tự từ chữ Hán, gồm có hai bộ, một bên là chữ Nhân, nghĩa là người, một bên là chữ Nhị, nghĩa là hai. Đại ý Nhân là tình cảm đối đãi giữa hai bên, Nghĩa là giữa ta và những người khác, ví dụ như tình thương của con người đối với vị Nguyên thủ Quốc gia, đối với Nước nhà, đối với cha mẹ, đối với vợ chồng, anh em, láng giềng v.v. . . Dĩ nhiên, quan trọng nhất cũng vẫn là lòng thành, không vụ lợi ích kỷ: thương người với tất cả tấm lòng thành thật không mai mai vụ lợi vì lợi ích riêng tư.

Nghĩa là sự thể hiện của lòng Nhân. Nếu có lòng Nhân mà không thể hiện một cách thực tế thì cũng chẳng giúp ích gì cho ai.

Nhân và Nghĩa phải luôn luôn đi đôi với nhau. Có Nhân mà không có Nghĩa là Đạo đức thiếu, hình thức chỉ có lý thuyết suông mà thôi, còn có Nghĩa mà không có Nhân thì hành động thiếu tinh thần Đạo đức.

Thí dụ như có người nói rằng rất xót thương người lâm nạn mà không có hành động cứu giúp, không ra công cũng không ra của, thì lòng thương không thể hiện. Ngược lại nếu ra công ra của để tế độ mà không có lòng thương yêu thành thật thì sự cứu giúp còn có ý mong cầu sự gì khác, có thể là vì muốn có được tiếng tăm mọi người kính phục.

Ngày xưa, lễ dùng để tỏ lòng tôn kính các Đấng Thiêng Liêng trong các buổi cúng tế, về sau lễ còn được thông dụng trong các sự giao tế hằng ngày để tỏ lòng tôn kính đối với người khác. Lễ ở Việt Nam rất quan trọng. Trong học đường có câu “Tiên học lễ, hậu học văn”, nghĩa là trong sự giáo dục, trước tiên phải học Lễ rồi sau đó mới học văn chương, kỹ thuật. Lễ vô cùng quan trọng trong sự hoà hiệp giữa con người với nhau. Khi hai người mà thiếu Lễ đối với nhau thì dễ sanh ra sự xung đột.

Trí là năng lực để con người có thể hiểu biết, phân biệt phải trái, xấu tốt, lành dữ. Người có trí biết được lẽ Đạo, và có thể sửa đổi từ dữ thành hiền, từ dở thành hay, từ điều ác thành điều thiện, và làm cho phẩm hạnh con người càng được hoàn mỹ.

Muốn thành người có trí cần phải học cả ở trong trường học lẫn trong trường đời. Ở trường học ta học hỏi kinh nghiệm và sự hiểu biết của người đi trước đã ghi sẵn trong sách vở. Trong trường đời ta học hỏi bằng cách quan sát và học hỏi kinh nghiệm từ bản thân và từ những người khác.

Nhờ trí não mà ngày nay khoa học đã hiểu thêm được những bí mật của Trời đất trong không gian vũ trụ, cũng như những bí mật trong Tiểu vũ trụ tức là trong thân thể con người. Và do đó ta có thể thích ứng cuộc sống để có thể tránh được những nguy hiểm tai hại có thể gây ra cho chính bản thân của con người. Điều này được thấy rõ ràng trong sự dinh dưỡng thích hợp hoặc những phương thức y khoa phòng ngừa để bảo vệ sức khoẻ khỏi phải mắc những chứng bệnh hiểm nghèo.

Tuy là đức tính thứ năm nhưng chữ Tín lại không kém phần quan trọng. Tín là lòng tin, không được dối trá. Lời mình nói ra phải là sự thật. Con người chẳng những phải giữ chữ Tín đối với người khác mà cũng phải giữ chữ Tín đối với chính mình. Giữ chữ Tín với người khác là một yếu tố của sự thành công trong trường đời. người xưa có nói "nhơn vô Tín bất lập", nghĩa là người mà không có được sự tín nhiệm, thì chẳng làm gì nên được. Còn sự giữ chữ Tín với chính mình thì quan trọng cho sự tu thân.

Ví dụ như mình hứa với chính mình là cố gắng học, không ham chơi, cố làm vừa lòng cha mẹ v.v... nhưng vì đam mê những thú vui mà không giữ được lời hứa với chính mình. Và như vậy mình đã bỏ đi cơ hội tu thân, để làm cho phẩm hạnh, kiến thức được tốt đẹp thêm lên. Một ví dụ thứ hai là mình tự hứa bỏ đi những nết hư tật xấu như uống rượu, hút thuốc, trộm cắp v.v., và khi mình không giữ tròn lời hứa chẳng những sẽ có những tai hại cho chính bản thân của mình mà còn gây tai hại cho cả cộng đồng.

Và lại khi ta dối người, thì trước hết ta đã tự dối với lương tâm của mình, mà lương tâm của mình chính là một điểm Linh quang của Đức Thượng Đế. Đối với lương tâm là đối với Trời. Thử hỏi ta có nên dối với Trời hay không?

Giải pháp để cải tổ xã hội phải được bắt đầu bằng chính cá nhân của mình. Những ai có lòng mong muốn có được một xã hội tương lai tốt đẹp thì phải bắt đầu sửa đổi ngay chính bản thân của mình, sau đó tới gia đình của mình, lần lần ảnh hưởng tới bạn bè và cộng đồng.

Trong chế độ dân chủ người dân có quyền đề nghị cải tổ hệ thống giáo dục, đem luân lý vào giảng dạy ở học đường song song với những kiến thức khác như văn chương khoa học và nghệ thuật.

Tiên học lễ, hậu học văn. Người dân có giáo dục, có kiến thức, biết Lễ nghĩa sẽ có thể tìm được công ăn việc làm để đảm bảo đời sống vật chất của mình không bị thiếu thốn để sanh ra nạn trộm cướp lừa gạt, và nhất là khi biết Lễ nghĩa con người sẽ đối xử tốt đẹp với người khác tạo nên sự hoà hiệp thân ái trong cộng đồng nhân loại.

Quan trọng nhất là nhà lãnh đạo Quốc gia phải biết thương dân, thanh liêm, công bình chánh trực, lo cho dân có được một đời sống ấm no. Áp dụng đường hướng này chính là áp dụng tinh thần Nho giáo: Tu thân, Tề gia, Trị quốc, và Bình thiên hạ. Nghĩa là trước lo Tu thân, kế đó lo cho gia đình, sau đó phục vụ cộng đồng, phục vụ quốc gia và cả nhân loại.

Tu như Đạo là giai đoạn tu hành quan trọng nhất của con người. Có tu tròn như Đạo mới mong tiếp tục thăng tiến trên con đường tu hành trở về hiệp nhất cùng Đức Chí Tôn.

(Bản dịch sang Anh Ngữ)

Bài số 6:

THE WAY OF HUMANITY

(HDV: HT. Bùi Đắc Hùm)

* * *

CaoDai was founded in Vietnam to bring all religions into one, to resolve conflicts between people because of religious difference, and to bring peace to humanity. The three main religions are Confucianism, Buddhism, and Taoism, among which, Confucianism has an important role in self cultivation to fulfill duties of a person toward humanity. The self cultivation follows four steps including self cultivation, fulfilling duties toward family, country, and the whole humanity. The whole purpose of Confucianism is to establish order and peace in communities. Vietnamese saying reflects influence of Confucianism in the raising of children:

The golden rules for man are loyalty to the country and filial piety to parents, and for woman, are chastity and loyalty to family.

Loyalty and piety belong to the three obligations and the five virtues of Confucianism.

The three obligations of Confucianism include the mutual responsibility of the leader and people of the country, of parents and children, and of spouses.

Duties of the leader of the country are to love and to take care of the people of the country. In the old times, King Nghiêu and King Thuấn used to visit people in remote cities and took care of them as members of family, and the country was crime free and in absolute safety and peace. Local officers representing the government have to be honest, diligent, loyal to the country, impartial to people, to execute the laws, administer the people, protect the country, teach people to do good and avoid crimes. As people of the country, citizen have to fulfill their duties toward the country, to love the country and the people, to pay taxes, to follow laws, not to be involved with gangs to disturb communities.

Obligation of parents and children: father should be gentle and children should have filial piety. Gentle parents refer to the duty of parents to raise children into useful person, to teach, to discipline them so that they will do good services to humanity and avoid crimes. Regarding children, they have to have filial piety toward their parents, to take care of their parents when they are old. Old Vietnamese saying states that one would recognize pious children only in situation of poverty.

The work of raising children of a father is as great as the Thai mountain,

The love of a mother toward children is as abundant as the spring water.

One has to love and take care of parents,

To fulfill duty of pious children.

Obligation of spouses: In the old times, men have to work to support the family, and women to stay home to take care of children. Nowadays, women may go out to work in the community to help support the family. In many instances, women may be responsible for more various important roles in community in all fields from administration, to health care, education, laws, industry, military, etc... Spouses are to love and help each others in building their family nest.

The five virtues of Confucianism include love, good deeds, courtesy, wisdom, trust. Love is the love of people according to our conscience, to the love of God. Chinese character of love includes two parts, one means people, the other means two, which mean love between two parties. The other parties that people have to love are the country and its leader, parents, spouse, brothers and sisters, neighbors etc... Of course love should be unintentional.

The second virtue is good deeds, the practical manifestation of love. Love without good deeds is just theory. Good deeds without love are just an action for some other interest.

The third virtue is courtesy. In the old times, courtesy was applied toward superior spirits in various ceremonies. Now courtesy is applied in various daily activities between people. Courtesy is very important in Vietnam, The old saying states that one has to learn courtesy first and then literature next. Courtesy is important in creating peace between people. Without courtesy, people get easily into conflicts.

The fourth virtue is wisdom. Wisdom is for knowledge, distinction between right and wrong, that help people to self improve and to become perfect. To reach wisdom, people have to learn and to have experiences in life. Thanks to wisdom, people may reach knowledge on universe and science that may help human life.

The last virtue is trust. People have to respect the truth toward self and others. Trust is the key for success in life and for self improvement. When one lies to people, one has lied to self, to the conscience, and subsequently to God.

In order to improve life in community, one has to start by improving self, then the family, and then the community. For improvement of the community, moral should be introduced into the education. People would have enough knowledge to have a job and to earn life, to serve others creating peace in community. The leader of the country should have love and justice to take care of people of the country. With the basis of Confucianism, one may improve self, family, community, and finally the whole humanity realizing peace in the world.

HẾT